

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-1-65-113>

УДК 33

Назаренко О.П., Волинець А.Ю.
Національний авіаційний університет

КОРПОРАТИВНА СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ АЕРОПОРТУ

Анотація. У статті визначено особливості прояву корпоративної соціальної відповідальності аеропорту (на прикладі ДП «МА «Бориспіль»). Проаналізовано практику реалізації корпоративної соціальної відповідальності ДП «МА «Бориспіль», визначено основні тенденції та напрями її подальшого впровадження. Запропоновано комплекс організаційно-економічних заходів зі стратегічного розвитку аеропорту з урахуванням їх функціональної проекції на сферу корпоративної соціальної відповідальності.

Ключові слова: корпоративна соціальна відповідальність, «зелений офіс», стратегія, інтегрована система менеджменту.

Nazarenko Oleksandra, Volynets Anna
National Aviation University

CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY OF THE AIRPORT

Summary. The article describes the features of the corporate social responsibility of the airport (for example, the State Enterprise Boryspil Aircraft Company). The practice of realization of corporate social responsibility of SE Boryspil State Enterprise is analyzed, the main tendencies and directions of its further introduction are determined. The complex of organizational and economic measures for the development of the airport is proposed, taking into account their functional projection into the sphere of corporate social responsibility.

Keywords: corporate social responsibility, green office, strategy, integrated management system.

Постановка проблеми. Сьогодні вітчизняні підприємства функціонують в умовах динамічності, невизначеності, поширення ризиків у всіх сферах господарювання, загострення конкурентної боротьби, що відбувається на фоні нестабільного економічного стану в країні, політично-військової ситуації, гостроти соціальних процесів. Тому кожному підприємству варто звертати увагу на розвиток корпоративної соціальної відповідальності як ефективного методу стратегічної діяльності підприємства в подальшому, що має потенціал проявлятися через результативність у економічній, соціальній та екологічній площині. Це актуалізує пошук сучасних методів в системі управління соціальною відповідальністю всередині підприємства, виражене через гідне ставлення до працівників, формування відповідального ставлення до навколишнього середовища та врахування інтересів ділових партнерів та кінцевих споживачів послуг.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Нині існує велика кількість концепцій, що розкривають відносини суспільства та бізнесу на засадах соціальної відповідальності та створюють науково-практичну основу розвитку її принципів на українських підприємствах. Ці питання привертають увагу зарубіжних та вітчизняних вчених, зокрема Ю. Бурлакова, О. Пархоменко, Е. Сардак, Л. Грицина, Ю. Біляєва, М. Саприкіну, Н. Ушенко та ін.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Потреба підприємства в розробці та впровадженні основ корпоративної соціальної відповідальності визначається не лише рядом економічних проблем, але й зростанням рівня конкуренції між підприємствами та підвищенням ролі споживачів. Для того, щоб відповідати очікуванням суспільства та населення, доречно опиратись не на окремі соціальні заходи, а вибудовувати комплексну систему дій в сфері корпоративної соціальної відповідальності.

Мета статті. Мета дослідження полягає у розкритті особливостей впровадження засад корпоративної соціальної відповідальності в системі управління діяльністю аеропорту.

Виклад основного матеріалу дослідження. На думку відомого економіста Ф. Котлера, основними причинами, через які компаніям дуже важливо приділяти увагу питанням соціальної відповідальності, є потреба у сприйнятті цієї ж компанії суспільством як відповідального корпоративного учасника і запобігання негативній думці про компанію серед споживачів та засобів масової інформації. Крім того, рівень розвитку соціально-відповідального бізнесу є одним з головних факторів добробуту суспільства [4]. Першочергово визначимося із змістовним трактуванням базового поняття.

На думку Ю. Бурлакової, корпоративну соціальну відповідальність можна визначити як «систематичну відповідальність компанії за продукт, який вона виготовляє перед споживачами, працівниками, партнерами, громадою, навколишнім середовищем, з метою позитивного впливу компанії на дані суб'єкти, вирішення найважливіших соціальних проблем для покращення добробуту та задоволення інтересів суспільства» [1, с. 881-891].

За визначенням Ф. Котлера, корпоративна соціальна відповідальність – це вільний вибір підприємства у сфері зобов'язань покращувати добробут суспільства шляхом реалізації відповідних підходів щодо проведення бізнесу та наданням відповідних корпоративних ресурсів. Компанія сама виступає ініціатором змін та заходів, вона добровільно інтегрує свою основну діяльність з соціальною відповідальністю, сприяючи соціальному, економічному і екологічно стійкому розвитку шляхом посилення позитивного впливу бізнесу на суспільство [6, с. 23].

КСВ базується на взаємодії із зацікавленими сторонами: службовцями, акціонерами, інвес-

торами, споживачами, органами влади та недержавними організаціями. Таким чином, одне з найважливіших завдань КСВ-комунікаційне, з'ясування думок та інтересів усіх зацікавлених сторін, щоб максимально врахувати їх у своїй подальшій діяльності [7, с. 2].

Так як ДП «МА «Бориспіль», як і більшість українських компаній, є суб'єктом соціально-відповідальних відносин, підприємство намагається бути максимально відповідальним за свою діяльність, виступаючи за дотримання принципів підзвітності і прозорості. Як результат даної політики, підприємство готове на систематичне та досить правдиве надання громадянам доступу до інформації щодо антикорупційної політики, своєї діяльності у сфері екології та якості, представленні інформації щодо забезпечення дотримання прав людини, трудового законодавства, забезпечення соціальної відповідальності, а також стратегії і звітності підприємства, що є не менш важливим аспектом діяльності ДП «МА «Бориспіль».

Розглядаючи процес розвитку та становлення корпоративної соціальної відповідальності ДП «Міжнародного аеропорту «Бориспіль» можна стверджувати про функціонування структури підприємства на основі певних корпоративних принципів: відкритість та прозорість компанії, надійність у відносинах із партнерами та замовниками, створення нових робочих місць. Дані принципи дають змогу аеропорту успішно проводити як внутрішню, так і зовнішню політику в плані корпоративної соціальної відповідальності, займати активну позицію в різних напрямках даної діяльності. Наприклад, корпоративна соціальна відповідальність в сфері екології, що гарантується спеціальними нормами та законами, розробленими керівництвом аеропорту, функціонує за спеціальною інтегрованою системою менеджменту (ІСМ), яка включає організаційну структуру, діяльність з планування, обов'язки, відповідальність, досвід, методи, методики, процеси й ресурси для формування, здійснення, аналізу та актуалізації політики в сфері якості та екології. Дана система впроваджена вищим керівництвом на підприємстві з метою більш ефективного управління бізнес-процесами підприємства, які впливають на якість обслуговування клієнтів та навколишнє природне середовище, що спричинене необхідністю контролю, регулювання та зменшення техногенного впливу підприємства на навколишнє середовище, підвищення якості, а також для забезпечення конкурентної спроможності на світовому ринку авіаперевезень. Варто також зазначити, що дана система дозволяє комплексно та ефективно встановлювати пріоритети в діяльності підприємства, спрямовані на підтримку захисту природних ресурсів, навколишнього середовища через проведення цілеспрямованих заходів всередині та поза межами компанії.

Але незважаючи на активність компанії у даному напрямі, доцільно активніше впроваджувати нові проекти, зокрема, яким є створення «зеленого офісу» – це певна концепція, що стосується організаційних дій і поведінкових звичок та складається з мотиваційних, технічних і освітніх заходів, покликаних допомагати співробіт-

никам компанії дбайливо ставитися до ресурсів офісу, підвищувати корпоративну культуру та її репутацію. Корисність впровадження такої достатньо широкої за функціональним охопленням концепції заключається у можливості за її допомогою перейти на новий рівень соціально-відповідальної корпоративної культури. Працівники отримають змогу ставити перед собою не лише певні задачі, але й брати участь у збереженні та економії ресурсів, як природних, так і організаційних [3].

Варто також звернути увагу на діяльність аеропорту з приводу відповідального ставлення до своїх працівників та забезпечення гідних умов праці та охорони безпеки праці, які гарантуються згідно Конституції України, Трудового законодавства України та власних корпоративних норм. Адже відомо, що персонал являється ключовим елементом ефективної діяльності кожного підприємства, не є виключенням і ДП «Міжнародний аеропорт Бориспіль», який дотримується принципів рівноправності, гарантує гендерну рівність та виступає проти дискримінації. Всі працівники підприємства мають рівні права та обов'язки, визначені трудовим законодавством та Правилами внутрішнього трудового розпорядку. На кожного працівника поширюються усі наявні соціальні гарантії, пільги та компенсації, визначені колективним договором. Не менша увага приділяється проведенню активної політики щодо працевлаштування людей з особливими потребами та забезпечення їх гідними умовами праці, щомісячно повідомляючи центр зайнятості та Бориспільське управління праці про наявні вакансії для осіб з обмеженими фізичними можливостями [2].

Максимальна увага ДП «МА «Бориспіль» акцентується на якості своїх послуг, зокрема через цілеспрямоване проведення політики впровадження європейських підходів для покращення якості надання послуг. Підтвердженням орієнтованості на якісні параметри ділової досконалості виступає девіз аеропорту «В якості – наш успіх» [5]. Реалізація цього девізу проводиться на основі активної роботи з розробки Системи управління якістю у відповідності до вимог міжнародного стандарту ISO 9001, яку було розпочато з 2000-го року. Слід відзначити цілий ряд переваг впровадженої Системи управління якістю:

- виконання запитів споживачів щодо задоволення їхніх потреб;
- вихід на європейський та світовий ринки;
- конкурентоздатність на внутрішньому ринку;
- подальше неперервне вдосконалення своєї роботи.

ДП «МА «Бориспіль» розробляє та впроваджує власну стратегію розвитку, надаючи вагому роль корпоративній соціальній відповідальності, здійснюючи заходи, спрямовані на зовнішнє та внутрішнє середовище авіапідприємства. Розроблена програма організаційно-економічних заходів враховує структурно-функціональну залежність стратегічного розвитку та очікуваними результатами в сфері КСВ аеропорту (табл. 1).

Висновки з даного дослідження і перспективи. Аналіз практик реалізації корпоративної соціальної відповідальності ДП «МА «Бориспіль» дозволяє констатувати активний

Таблиця 1

**Програма організаційно-економічних заходів зі стратегічного розвитку
вдосконалення КСВ ДП «МА «Бориспіль»**

№ з/п	Організаційно-економічні заходи зі стратегічного розвитку аеропорту	Очікувані результати від впровадження в сфері КСВ аеропорту
1.	Налагодження системи комунікацій	Покращення атмосфери в колективі, підвищення репутації підприємства, вдосконалення послуг компанії, залучення додаткових інвестицій, інформування громадськості про діяльність компанії, отримання відгуків про роботу підприємства від споживачів
2.	Заходи в сфері екологічного розвитку та захисту навколишнього середовища	Формування екологічної відповідальності та свідомості у працівників, покращення стану навколишнього середовища, модернізація робочого простору шляхом впровадження нових проектів
3.	Покращення умов праці та гігієна праці	Заохочення нових спеціалістів та утримання їх в компанії, покращення атмосфери в колективі
4.	Розвиток соціальної привабливості підприємства (забезпечення молодих фахівців першим робочим місцем, поява нових форм роботи)	Становлення репутації компанії, що в довгостроковій перспективі призведе до збільшення її частки ринку та зростання прибутковості, забезпечення компанії новими фахівцями та вдосконалення системи роботи, забезпечення роботою людей з обмеженими можливостями.
5.	Робота в інноваційній сфері (поява нових продуктів, науково-технічних новинок)	Вдосконалення матеріально-технічної бази, покращення роботи підприємства та працівників, забезпечення споживачів новими якісними продуктами та послугами.

Джерело: складено автором

розвиток основних елементів системи, але при цьому демонструє потребу подальшого розроблення комплексної системи КСВ, впровадження та постійного вдосконалення. Тому підприємству потрібно не лише дотримуватись

законодавчих вимог, але й впроваджувати власну відповідальну практику, залучаючи елементи міжнародного досвіду, враховуючи потреби працівників та авіаційного ринку, міжнародні стандарти та моральні цінності.

Список літератури:

1. Бурлакова Ю. Корпоративна соціальна відповідальність як основа гармонізації добробуту суспільства / Ю. Бурлакова // Економіка: проблеми теорії та практики: збірник наукових праць. – 2009. – Вип. 252. – Т. IV. – С. 881-891.
2. Офіційний сайт аеропорту ДП МА «Бориспіль» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://kbp.aero/airport/responsibility>.
3. Концепція «зеленого офісу»: що це таке та навіщо її впроваджувати [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bakertilly.ua/news/id1250>.
4. Корпоративна соціальна відповідальність: підручник / за редакцією І.Ю. Біляєвої, М.А. Ескіндарової. – М.: КНОРУС, 2016. – 320 с.
5. Саприкіна М.А. Корпоративна соціальна відповідальність: моделі та управлінська практика: посібник / М.А. Саприкіна, М.А. Саєнкус, А.І. Зінченко, О.М. Ляшенко, Г.А. Місько (за наук. ред. д.е.н., проф. засл. діяч, науки і техніки О.С. Редькіна). – К.: Вид-во «Фабованій лист», 2011. – 480 с.
6. Котлер Ф. Корпоративная социальная ответственность: Как сделать как можно больше добра для вашей компании и общества / Ф. Котлер, Н. Ли. – Пер. с англ. С. Яринич. – К.: Стандарт, 2005. – 23 с.
7. Ушенко Н.В. Соціальна відповідальність держави / Н.В. Ушенко // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – № 17. – С. 2.